

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Machvmetis Saracenorum Principis, Eivsqve Svccessorum
Vitae, Ac Doctrina, Ipséque Alcoran**

Bibliander, Theodor

[Basel], [1543]

VD16 VD16 K 2583

Capita Libri I. Hvivs operis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98259)

Quod non nisi Christianus trinitatem
in unitate adorans, Abraham filius esse
esse possit. 15.
Quod Arabes legem Abraham penitus
ignorent, & eius sint persecutores 16.
Persuasio qd Solthanus mandet Ma-
riam uirginem theotocon credi, & lu-
men euangelij amplecti. 17.
Ad califfam de baldach quod Iudæi de

16
Abraham apposuerunt in Alcho-
ran. 18.
Ostensio sine CHRISTO non posse
felicitari. 19.
Ostensio CHRISTVM me-
ruisse Christianis immortalita-
tem. 20.
Declaratio similitudinis Adæ &
CHRISTI. 21.

DE ALCORAN ET QVOD DEVS VERVS NON SIT AVTOR EIVS.

C A P. I.

Alchoran.
Alfurkam.

Mater libri.
Azora.

St liber legis Arabum Alchoran, ob præceptorum collectio-
nem, atq; Alfurkam, ob discretam capitum separationem, no-
minatus. Habet & alia nomina. Dicunt quidam obseruato-
res libri, illum aliter in Oriente, & aliter in Hesperijs parti-
bus distingui. Occidentales enim, post orationem quæ præ-
mittitur, & mater libri nominatur, aiunt totum librum azo-
ras seu capita habere 123. Orientales uero primam azoram,
aiunt durare usq; Soret amrâ, quod est quintum Cap. in libro Hispaniarum.
res. Hic liber ut in Hispania legitur in latinum uersus, per nos uisus est, & ubi de
hoc libro legis quicquàm allegamus, illud in latino illo haberi, dicere intēdimus.
Huius autem uidetur apocryphus. Aiunt enim quidam Arabes, ipsum Machu-
met quendam de Arabia de genere Ismael composuisse. Alij uero dicunt, Ma-
chumet dixisse hunc librum in septem uiris à deo descendisse, quos nominant.
Alij dicunt, mortuo Machumet quatuor differentes et discordantes Alchoranos
per quatuor quos nominant, sibi aduersantes, compositos. Dicunt etiam quidā,
hunc qui in usu est, Merbam filium Elheken composuisse, & alios igni tradidisse.
Fertur etiam Elgag, uirum potentem s; sententias detraxisse de libro, & totidē
alias addidisse. Legimus in chronica Machumet, & regum suorum successorū
Gomar. quomodo Gomar secundus rex post Machumet, ordinauit orationes fieri in sin-
gulis templis, in mense remadam, & Alchoran, cōpleto mense, perlegi. Cui suc-
cessit Odiner. qui auxilio aliorū, integritatem Alchoran primo collegit. Ex qui-
bus certum est, licet Machumet aliqua præcepta ex testamento & euangelio col-
legerit, quæ præcepta Dei seu Alchoran dicebantur; tamen liber iste in sua inte-
gritate post eius obitum collectus est. Liber uero ipse in primo cap. sic dicit: O-
mnis aduersarius, Gabrielis hunc librum tuo cordi per creatorem intimantis, i-
psūq; diuino præcepto tuis commissum manibus, &c. Hæc ut dei uerba ad Ma-
chumet leguntur, & sapissime in libro eadem sententia repetitur, quæ uult so-
Autorem Alco-
rani non esse
Deum. lum deum creatorem autorem libri esse. Sed ut sapientiores Arabes & ueræ his-
toriæ habent, & liber ipse atq; nomen Alchoran ostendit, tunc est collectio quo-
rundam præceptorum. & quæ quidem collectio, nullo modo deo uero attribui
potest. Vnde ipse colligeret, qui est ipsa sapientia: Oportet igitur, quod colle-
ctio quæ non potest nisi in tempore fieri, nequaquàm deo ascribatur: cuius ope-
ratio est supra omne tempus sine successione. Cui igitur debet ascribi collectio,
nisi hoc

nisi homini: qui de diuersis scripturis collectionem facit, & collecta ut uult appellat; quemadmodum hæc collectio Alchoran dicitur: Ideo quidam sapientes libri defensores, aiunt collectionem esse humanam: intimationem uero dei, per Gabrielem esse. Verum est, collectionem hominis esse, sed quod deus creator uniuersi, per Gabrielem ipsum librum intinuerit cordi Mahumet, non potest esse uerum: cum illa in libro contineantur, quæ ob suam turpitudinem, iniusticiam, & notam mendacij, & contradictionis, deo sine blasphemia ascribi nequeant. Alius igitur erit autor eius, quam Deus uerus: nec potest esse, nisi deus huius seculi. Hic enim est, qui excæcat mentes infidelium, ut non fulgeat illuminatio euangelij gloriæ CHRISTI, qui est imago Dei inuisibilis. quibus cum euangelium sit opertum, ipsi pereunt, ut apostolus Corinthijs scribit. Hic falsus deus, seu princeps huius mundi, qui à principio est mendax, per aliquem suorum angelorum, qui speciem lucis, & nomen forte Gabrielis assumpsit, inueniens Machumet hominem idololatram, Venerem colentem, & omnia quæ huius mundi sunt concupiscentem, ad hoc aptissimum: per ipsum principali ter, & eius successores, mendosam Alchoran collegit, cui hæreticos Christianos & peruersos Iudæos aptos ad hoc consiliarios adiunxit: uti sunt Sergius Nestorianus, & Iacobita Baheira: & Iudæi, Finees & Abdia, nomine Salon, postea dictus Abdalla: ut ueræ historiæ de hoc apud Arabes reperiuntur. Et licet multa testimonia uideatur continere de laude ueteris testamenti, & euangelij, & prophetarum Abraham, Moyse, & maxime IESU CHRISTI filij Mariæ uirginis: tamen cum illis omnibus quo ad uerum & salutarem finem contradicat (ut infra patebit) potius ad decipiendum hæc laudes posite creduntur.

Q V I D C O N T I N E T A L C H O R A N,

secundum eius laudatores.

Caput II.

Dicunt autem sequaces Machumet, bona intentione Alchoran scriptum, & continere Machumet orphanum, erroneum seu idololatram, atque pauperem, legis & scripturæ penitus ignarum, solum nativam Arabum linguam scientem, multas uxores habentem, à Deo misericordiam consecutum, diuitem, & magni cordis subtilium capacis, & alti nominis factum. Quem ipse Deus doctorem rudis gentis Arabicæ & idololatricæ constituit, legatum quæsum ad ipsas creauit, & eis prophetam præposuit, absque tamen manifesta miraculorum potestate, ut gentem illam sibi commissam ab errore in uitam reduceret. Et reuelauit ei Deus, ut fidem Abraham uiri iustissimi (qui à deorum cultura recedens, unum solum Deum uniuersorum creatorem adorauit) acceptaret, & ab Arabibus acceptandam suaderet, absque tamen uiolenta coactione, prædicaretque illum solum & unicum omnium creatorem, & non alium esse imperatorem & regem uniuersi, omnium bonorum datorem, omnipotentem, uitæ & mortis dispensatorem, sapientem, incorporalem, incompræhensibilem, & interminalem seu infinitum, piûm, & misericordem, ueniacq; datorem omnibus fidelibus ipsum adorantibus & inuocantibus. qui in die illa tremendi iudicij, quæ erit omnium terminus, resuscitabit mortuos ea facilitate qua ipsos creauit. & iudicabit inter bonos & malos, dans fidelibus & credulis secundum meritam suam perpetuam paradisi omnium uoluptatum & desideriorum mansionem, & uitam optimam: Incredulis uero & malis, iuxta demerita cuique, gehennam & perpetuam poenam. Librum uero Alchoranum à Deo descendisse dicunt, cuius libri mater & uerissimum fundamentum, fides præmissa unius Dei, et reditus

C 2 omnium

Collectio.

Christus imago Dei.

Machumet idolatra, & Veneris cultor.

Sergius.

Bathetra.

Finees.

Abdia Salon.

Abdalla.

Machumet qualis prædicetur à sectatoribus ipsius.

Alcorani summa.

omnium ad ipsius terribile iudicium affirmant. Alia autem quæ in ipso libro continentur, quædam aiunt probationes illius fidei, quædam uerò leges Arabum, quas secundum librum illum creduli Arabes seruare tenentur, si Deo quem colunt obedire, & in eius gratia persistere uolunt, & iuxta merita felicem assequi in paradiso remunerationem. Vnde omnes hanc fidem tenentes, Musilmannos, scilicet sanæ fidei appellant: siue sint homines, siue angeli, aut demones. Hanc igitur fidem dicunt de necessitate salutis, omnes qui ignem æternum uitare uolunt, tenere oportere, in quam omnes, ut aiunt, præteriti prophetæ consentiunt. Ideo liber ille, nulli prophetarum contradicit, sed approbat eos, & confirmat libros à Deo ipsis traditos; scilicet testamentum Moyli, psalterium David, & euangelium traditum IESU CHRISTO filio Mariæ uirginis, concludens, omnes prædicta credentes, & legem in libris legis suæ scriptam obseruantes, liberari à gehenna. Dicunt, quomodo omnibus gentibus deus natiuos nuncios miserit, & eas commonuit quid credere & quid agere ipsas oportet, ut in die iudicii inter bonos connumerentur, & paradysum plenum gaudij assequantur: ne causam habeant tunc se excusandi, non recepisse doctorem & commonitorem: quodq; illis Dei nuncijs credere debebant, & diuinis per eos promulgatis præceptis obedire, in quo decipi non poterant. Quomodo enim Dei uerbis parendo, in Deo confidens, qui est ueracissimus, quisquam in die illa se posset reperiri deceptum? Quare concludunt, quod si uarietas legum uel rituum in identitate fidei in varijs gentibus per Dei nuncios præcepta reperiatur, hoc quidem obedienti, nequaquam quo minus apud piissimum atq; iustissimum iudicem condignum præmium assequatur, obesse poterit. Enumerat autem prophetas & Dei nuncios, quibus credendum erat, Abraham, Ismaëlem, Isaac, Iacob, Moysen, CHRISTVM, & alios plures. Hæc est summa continentia Alchoran secundum libri illius laudatores.

Deum omnibus gentibus natiuos nuncios mittere.

Nuncijs Dei, quibus credendum.

QVID CONTINET ALCHORAN, SECVNDVM

iudicium perfectorum. Cap. III.

Impia Alchoran dogmata. Sed qui tam inter Arabes quam Christianos perfectionem dono Dei asserit, Scuti sunt, aduertunt, quoniam sub prætextu huius eradicationis idololatriæ, asserit CHRISTVM nec Dei filium, nec crucifixum, & quod hæc adiectio uidetur totius libri intentio: scilicet quod CHRISTVM seu Mesiam nec Dei filium, nec crucifixum persuadeat, quoniam CHRISTVM filium Dei esse, & in cruce mortuum, est fides illa quæ uincit diabolum & mundum, & sola est uera & perfecta, & nulla fides præter illam resistere potest diabolo, & dare uictoriam et immortalem uitam fidei, in regno coelorum intellectualem & incorruptibilem. Ideo hoc medio sathan, de mundo ipsam euangelicam fidem omnino eliminare conatur: quemadmodum uidemus multa Christianorum regna tam à fide uera CHRISTI recessisse, & Arabum legem acceptasse. Scimus autem tam ex euangelio, quam Alchoran, Mahumet non posse præualere, sed CHRISTVS demum uincet, ut infra patebit. Multi etiam Christiani sub principibus sectæ Arabum CHRISTO deuotius seruiunt, & infiniti Christiani renegati, & Arabes, & eiusdem legis cum ipsis, timore gladij fingentes se illius sectæ, in hora mortis profitentur se Christianos, sic finaliter omnes facient.

Christus tandem uictor.

Quod

QVOD ALCHORAN FIDE CAREAT,

ubi sacris scripturis contradicit.

Cap. II. III.

Dicit autem quidam sapiens, attendendum, quomodo necesse fuit, Machumet (qui nullam præter Arabicam linguam sciuit, nec legendi artem, nec scribendi habuit, etiam si eloquentia Arabica rythmica & poetica præ cæteris pollebat, quia præ cunctis Arabicis libris Alchoran laudatur:) habuisse Iudæos & Christianos, qui illi in Arabica lingua ea quæ in ueteri testamento, psalterio, atq; euangelio continentur, referrent. Nam in illis sacris literis per Alchoran approbatis & confirmatis, tanquàm lucidis & perfectis doctrinis, eum peritum esse oportebat, cum sint Alchoran substantia, & præsuppositum, & nominantur supra aliqui ex illis, qui ei adhæserunt. Sed cum illi hoc obijceretur, quod sic instrueretur, cecidit in faciem suam, & contractæ sunt manus eius & pedes, & socij cooperuerunt ipsum uestibus suis, qui ad se rediens dixit: Deus misit corripere uos de sermone quem dixistis, quod tales me docerent, & legit unam sententiam ex Azora eluael, quod interpretatur palma, quæ sic habet: Scimus quod ipsi dicent, quod instruet eum homo lingua eorum qua loquuntur persica. Hæc autem Arabica patens est. Ex hoc dixit, Quomodo potest dici quod illi me instruerent, quorum unus persicus, & alter Hebræus est, qui dixerunt ei: Potest esse quod lingua sua loquantur tibi, & exponant, & tu lingua tua omnia rectifies. nec inuenit responsionem. Ecce ipsum Machumet à diuersis instructum. Et quia eo tempore, quando Machumet post CHRISTVM annis 624. tempore Heraclij Imperatoris inceptit, multæ hæreses circa euangelij & ueteris testamenti intellectum dudum exortæ fuerunt, & synodaliter reprobate; est uerisimile ad ipsum plures confluisse, qui puritatem intelligentiæ dictarum scripturarum permixtam cum nouitatibus opinionum minus uerarum habebant, & scripturas ueteris testamenti cum Talmuthicis narrationibus, & euangelij claritatem cum Apocryphis libris permiscebant, & prout ipsum uisum fuit ipsi Machumet recitabant. Fertur etiam, supra nominatos Iudæos se Machumet coniunxisse, ut impedirent ne perfectus fieret Christianus. Ex quo & poetico scribendi modo euenisse aiunt, raro concordare historias in Alchoran descriptas, cum ipsis in ueteri testamento & euangelio positis. Sed contra hæc (ut aiunt) nititur Machumet respondere, se non nisi à deo informatum: uolensq; excusationem adducere, dicit 25. cap. Cum sit hæc (scilicet in Alchoran) alicuius uerbi pro uerbo mutatio, deo compositio. nem suam sciente: dicunt increduli, tu quidem non es nisi mendax, cum adeo uerba tua uaries. sed huius rei plures sunt insciji. Ipse namq; deus & spiritus benedictus, hunc librum ueracissimum composuerunt. Sed hæc excusatio conficta & mendax, non sufficit: quin libri compositor uariis reperitur, quod de uero & incommutabili deo asserere blasphemia est. Neq; dicimus uariationem, si sit uerborum aliqua mutatio, stante identitate sententiæ, sed ubi sententia Alchoran non est eadem cum euangelio, aut ueteri testamento, tunc enim nequaquam excusabilis est Alchoran, quin concedi oporteat, deum illa non tradidisse, cum non concordent cum prioribus diuinis, & per Alchoranum approbatis libris. Puta, ait in Alchoran, uirginem Mariam matrem IESV, sororem Aaron, & filiam Amram: certissimum est, illum qui hæc Machumet narrauit, errasse, & ueram euangelij historiam ignorasse, cum Maria filia Amram, soror Moyfi & Aaron, mortua fuerit annis plus mille, & in deserto sepulta, ante uirginem

Machumet literarum prorsus imperitus.

Quando Machumet floruerit.

Historie Alchorani cur à ueteris & noui testamenti historijs dissideant.

Variatio in quibus intelligatur.

Maria soror Moysi.

Mariam matrem IESV CHRISTI gloriosam, quæ, ut in eodem legitur Alchorano, fuit tempore Zachariæ patris Ioannis baptistæ. Et cum hæc non semel, sed pluries Alchoran dicat, hoc unicum exemplum sufficit errorem reperi in libro, & ideo dei compositionem non esse. Adhuc dicit Capite septuagesimo quinto de Maria in fine: Maria se dirigendo, nil malitiæ seu prauitatis operata est. unde animam inflauimus illi, nostra uerba librumque confirmanti, & in bonitate perseveranti. Certum est Mariam ante Alchoran penè sexcentis annis mortuam: Quomodo tunc confirmauit librum Alchoran, de quo tamen Arabes ipsum loqui intelligunt? Sic errat in Capite trigesimo quinto in recitatione illa, quando Moyses uenit ad Pharaonem: ubi Pharaon dicit, se Moysen in sua domo nutriuisse. Nam ille Pharaon qui Moysen nutruerat, diu mortuus fuit ante reditum Moyse ad Aegyptum: Exodi cap. 4. Fuit enim quadraginta annis Moyses in Madian, quo tempore obierat. Talia plura reperiuntur dissimulata ueritate sacræ scripturæ, à Deo, ante Machumet traditæ, & Alchoran præferendæ. Nec Alchoran hoc negat. Sic enim Capite decimonono dicit: Si de mandatis tibi missis quicquam dubitas, antecessorum tuorum libros legendo ueritatem tibi missam agnosces, ne sis ambiguus nunc, nunc negans, nunc affirmans. Ecce iubet in dubijs recurri ad libros priores, qui etiam admittit, quod ueriores seu meliores libri ostendantur, & illis stetur. Sic enim Capite trigesimo dicit: Recentes te magum affirmantes, tu dic, Librum isto meliorem, uestrum dictum affirmantem afferte, eumque beniuole sequar. Ecce quomodo nunc uult affirmare Alchoran euangelio præferendū. Non sunt igitur ea quæ in Alchoran continentur, ut Dei uerba acceptanda, quando prioribus à Deo traditis, & per Alchoran admissis libris, aduersantur.

QVOD EVANGELIVM SIT ALCHORAN PRÆFERENDUM. Cap. V.

DESCENDENTES itaque ad magis particularia, ut deueniamus ad id quod intendimus, scilicet euangelium Alchoran præferendum, dicimus eum qui Alchoran in Hispania in latinum uertit, referre in principio Capite quinto seu Sexto retamram sic haberi: Deus pius & misericors, uiuus & altissimus, præter quem non est alius, qui prius uetus testamentum, deinceps euangelium rectas uias hominibus tradidit: postremo librum ueracem, uidelicet Alfurcan, uestre legis confirmatorem, desuper uobis tribuit. Isteque continet uerba quædam firmissima & infringibilia, quæ sunt libri mater & materia: quædam uero alia, & reliqua. Ecce quomodo uetus testamentum & euangelium rectas uias dicit continere, & confirmat ipsa: Alfurkan uero dicit ueracem, & continere quædam firmissima, quæ sunt mater & materia libri, & quæ illa sint supra dictum est, & continentur in oratione in principio libri quod principium mater libri nominatur, scilicet quod sit unus Deus creator, adorandus ac timendus, & terribilis iudex in die ultimi iudicii, quando est resurrectio. alia non habent illam firmitatem infringibilem. Quare ubi discordant, cum ueteri testamento uel euangelio, potius standum illis. Ad idem attendendum, quomodo in Alchoran legitur, Deum Iudæis dixisse, Cap. 12. CHRISTVM Mariæ filium, cui commisimus euangelium, quod est lumen & confirmatio testamenti ac castigamen, & recta uia timentibus Deum, ad uestre legis complementum missimus. Alibi sæpe nominat euangelium lucidum, & aliquid quando splendidissimum. Cum ergo hoc ita sit, quod euangelium in se omnia necessaria

Mater libri.

Alchorani testimonium de Euangelij autoritate

necessaria ad salutem contineat, & suppleat ad legem veteris testamenti quæ supplenda restabant; nihil igitur in Alchoran reperitur, quod sit necessarium ad salutem, ultra id quod in euangelio continetur: & non est aliquid necessitatis in ipso Alchoran, quod non sit euangelio conforme. Ait etiam quidam deuotus, et Arabicæ linguæ peritus, qui in Baldach studio Alchoran operam dedit: in cap. Elmeide sic haberi: Limitauimus uestigia hominum per IESVM filium Mariæ ueracissimum patenter, & dedimus ei euangelium, in quo est directio & lux & ueritas manifesta. Ex his patet Alchoran Arabas ad euangelium remittere, tanquàm ad lumen & rectam uiam Deum timentium. Dicit enim in Alchoran: Sciendum quidem, uiros legum nullius legis fideiue perfectionem assequi, nisi testamenti & euangelij, ac huius libri à Deo positi præceptis pareant. Nec hoc potest de illis Christianis intelligi, qui lucidissimum librum euangelij sequuntur, cum ipse in plerisque locis attestetur, illos CHRISTI discipulos in albis uestitos, perfectissimos esse. Oportet igitur ut de ludæis & Arabibus, qui sunt uiri legum, intelligatur. Mandatur etiam septuagesimo capite Alchoran, quod omnes boni Deo seruiant, ut CHRISTVS IESVS Mariæ filius persuasit. Si igitur ad hoc boni Christiani nituntur, ut faciant quemadmodum ibidem Alchoran continet, certissimum est, ipsos ab illis qui Alchoran credunt, irrepraesentibiles esse. *Virilegum.*

QVOD EVANGELIUM SIT

lux ueritatis Alchoran,

Cap. VI.

Alchoran dici non potest sufficere, & uia recta esse, nisi includatur in ipso euangelium, & solum illud constet, lucem ueritatis & recte uiae in Alchoran dici debere, quod euangelio consonat. Nec de euangelio hæsitabat autor Alchoran. Allegat enim passus & continentias euangelij, de eo quod CHRISTO parabolas exponentis, aliqui abierunt retro, de grano frumenti, de cæco nato, & alijs. Illud enim euangelium de quo locutus est, & allegabatur per ipsum in partibus Arabiæ, & undique reperitur, etiam fortassis hodie & prius scriptum in aliquo antiquo uolumine quàm Alchoran conficeretur, & cū ab initio fidei Christianæ per tot centenos annos ante Machumet euangelium mundo publicatum & hucusque inuariatum maneat, de quo nec Machumet tunc legitur dubitasse: mirandum est, cur Arabes pro intellectu Alchoran generaliter non addiderint studio & lectioni euangelium, sicut multi sapientes eorum, secrete euangelium summa deuotione amplectuntur, cum sine eius scientia nihil perfecte ex Alchoran trahere possint. Sed ut quidam peritus ait, alia causa non est nisi quia sapientes eorum sciunt, quod falsitas Alchoran de facili deprehenderetur, si ad legendum sacros & ueraces dictos libros admitterentur. Vnde & si quis recte considerat, illi nationi Arabum non fuit legatus necessarius ad aliam, quàm ad euangelij fidem & legem docendam. Post enim CHRISTVM, omnium prophetarum etiam secundum Alchoran altissimum, & librum euangelij omnium librorum perfectissimum, nihil melius restabit a deo expectandum. Hinc si quid pulchri, ueri, et clari in Alchoran reperitur, euangelij ratio, & hoc uerum uidet, qui euangelio lecto ad Alchoran se transfert. Vnde contemptus huius mundi, et prælatio futuri seculi, persuasio iustitiæ & operum misericordiæ, & diuini proximi amoris

Euangelij loca aliquot recitari in Alchorano.

Arabes quosdam Euangelium religiose amplectuntur.

Euangelij ratio, & hoc uerum uidet, qui euangelio lecto ad Alchoran se transfert.

C 4 unde

Quibus luceat
euangelij splen-
dor in Alchorā.

unde uenditio omnium suorum, etiam animæ ipsi deo, maximi lucri conuincuntur. Vnde habetur quod mori pro deo sit uiuere aeternaliter, unde uirtutum dilectio, usurarū, homicidiorum, periuriorum, fornicationum, atq; adulteriorum, alienorumq; concupiscentiæ prohibitio, in Alchoran suæ claritatis splendorem receperunt, nisi ex euangelica perfectione & conuenientia. Cur alia multa, quæ circa uoluptatem sensibilem & immundiciam carnis promittuntur in Alchorā, tenebrosa & tetra uiliatq; ab omnibus sapientibus etiam Arabibus reputantur, nisi quia ab euangelicis promissis discordant, ut infra latius dicitur. Lucet igitur euangelij splendor in Alchoran, illis scilicet qui spiritu CHRISTI ducuntur, etiam præter intentionem autoris: sed non ipsi lubrico Machumet, & illis antichristis, qui hoc seculum futuro præferunt, & nihil bonū iudicant nisi huic mundo & eorum concupiscentijs conformetur. Illi putant Deum autorem Alchoran, sua corrupta desideria confirmare: non aduertentes, nihil ueri esse, quod euangelio contradicit.

Q U O D E L E G A N T I A D I C T A M I N I S

non probat, Alchoran Dei esse dictamen.

Cap. VII.

Nō quia eleganti
oratione aliqd
compositum,
ideo uerum.

Nec debet quenquam mouere id quod dicit alibi, librum Alchoran non potuisse, nec ab omnibus hominibus, nec daemionibus componi, ob ipsius admirabilis dictaminis elegantiam, ac quod ideo diuinus censeretur debet. Esto enim quod hoc donum Machumet habuerit, quod censetur per alios Arabes singulare, diuinum, & inaccessibile: & hoc arguat ob pulcherrimum dictamen, dulcedinem, & blandiciem sermonis stupendam, & cunctis mirabilem, librum dei donum esse: non tamen propterea est affirmandum, omnia quæ in ipso conscripta sunt Dei uerba esse, qui uerax est, & stabilis, & sibi nequaquam contrarius. Vnde cum multa in Alchoran de ijs quæ in testamento & euangelio habentur, adeo uariantur, quod simul cum prædictis uera esse non possint, utiq; deo ignorantiam & inconstantiam atq; mendaciū ascribi oporteret, quod tamen etiā in Alchoran pro maximo peccato habetur. Quod autem dulcis sermonum compositio non concludat dictata uera, patet ex tertio cap. Alchoran, ubi sic dicitur: Plures eloquij melliflui, quorum uox cordi non consonat, deum sui cordis testem inuocant, cum ipsi tamen perniciem, gentiq; flagitium, fructibusq; pestem inducere nitantur. hi tales gehennæ puteo, poenis undiq; uexati sepelientur. Sed si, ut se quaces Alchoran aiunt, admitteremus, libro Alchoran finem et intentionē esse, non solum non detrudere, nec deo creatori, nec CHRISTO, nec prophetis ac legatis dei, nec libris diuinis testamenti, psalterij, & euangelij: sed gloriam dare deo creatori, laudem & testimonium CHRISTO Mariæ uirginis filio super omnes prophetas perhiberi, testamentum & euangelium confirmare & approbare (curius contrarium omnes sapientes & zelosi credunt, ut supra patuit) utiq; tunc cum hoc intellectu Alchoran legens, licet uaria occurrant quæ offendant legentem, quasi ille liber ob suam contrarietatem, quam tam in se habet quam cum euangelio & testamento, non possit dei esse, ac quod Machumet uir muliebris, lubricus, totus huius mundi & sensibilibus amator, de peruersa idololatria & ignorantia ad legationem dei & prophetici spiritum sine potestate miraculorum à deo assumptus non debeat credi, nec ipsius simplici relationi stari, qui inconstans & uariis reperitur, & Dei arcana se ignorare confitetur, & multa fortia argumenta quæ in Alchoran contra Machumet in uarijs obijciuntur, & non soluuntur: tamen quando hæc omnia sic considerantur quod prædictæ intentioni seruiant, tunc

tunc aliquis elici potest fructus. Puta, cum quis legit uitam Machumet quæ in Alchoran scribitur, statim intelligat, ideo illam deo permittente insertam, ut sciat ipsum non esse, nec CHRISTO, nec Moyli, nec alijs prophetis comparandum, & multo minus præferendum. Quando enim comparatur uita & scientia aliorum prophetarum ad uitam & scientiam ipsius, statim uidetur, nullum debere potius sequi Machumet quæ CHRISTVM, quod etiã Alchoran manifeste confitetur.

QVOD CHRISTVM SEQUENTES,

omnibus præferuntur. Cap. VIII.

Admittit Alchoran, CHRISTVM sequentes præferri omnibus, cum CHRISTVS sit omnibus sanctissimis prophetis suprapositus. Ait enim sic fictus Deus in Alchoran, Cap. 4. Omnium prophetarum alio super alium per me sublimato, & eorum quibusdam cum Deo locutis, CHRISTO Mariæ filio animam nostram propriè conferentes, uim atq; uirtutem præ cæteris præbuimus. Ecce ait, præ cæteris præbuimus. Si igitur prophetas nobis à Deo missos audire & sequi tenemur, præ cæteris utiq; CHRISTVM sequi tenemur. Hoc clarissime Alchoran ex intentione intendit, CHRISTO scilicet potius adhærendum. Dicit enim alibi Alchoran, CHRISTVM dixisse: Timentes Deum, me sequamini. Deus enim meus uesterq; dominus est, quem adorantes, recto proceditis tramite. Et subiungit: Quomodo uiri albis uestibus induti ipsum secuti, alijs omnibus per Deum suprapositi sunt. Et alibi scribitur, ut supra allegauimus: euangelium esse lumen & confirmationem testamenti, & castigamen, & rectam uiam deum timentibus, & legis complementum. Ecce CHRISTVM & eius euangelium sequi, est sequi lumen, & ire per rectam uiam deum timentium. Et iterum alibi: Iam diuina ueritas nobis data, rectam uiam proficiscentibus ostendit. cuius obseruatio, salutem obseruantibus generat, error quidem detrimentum. Ecce diuina ueritas utiq; per CHRISTVM in euangelio est patefacta. Alibi de eodem sic ait: Tandem CHRISTO Mariæ filio missio, cuius sequaces ipsi penitus obediētes corda constantia, & humilia atq; fidelia gesserunt, nos euangelium dedimus, non ob aliud nisi ut per ipsum Dei dilectionem atq; gratiam assequerentur, sed non, ut dignum erat, obseruauerunt, & licet plures eorum sint increduli, eorum tamen credentibus meritum debitum & maximum tribuimus. Iterum alibi: Omnes boni Deo seruiant, ut CHRISTVS IESVS Mariæ filius persuasit, interrogans uiros albis indutos uestibus, quis mihi subueniat ex parte dei me sequendo, responderunt illi: Nos. Quidam autem filiorum Israël crediderunt, quos cæteris incredulis manentibus, longè super illos extollimus. Iam satis ostendimus ex Alchoran, CHRISTVM potius quàm Machumet, & euangelium potius quàm Alchoran sequi oportere. Nunc descendentes inquiramus, an omnia quæ in Alchoran scribuntur, tendant ad gloriam dei. Omnes enim homines creatos esse ad glorificandum Deum, Alchoran attestatur. Videtur autem qui plures deos ponit, uelle Deo suam claritatem & gloriam obfuscare. Ideo ponere Deo socios, participes, filios, alios deos, est gloriæ magni Dei detrahare, & confundere atque diuidere uniuersum, & cuncta in schismate & in confusione & malo ponere, ut Alchoran declarat, secundum intellectum quem Arabes libro attribuunt.

QVOD ALCHORAN MALE DICIT

eat Christianos incredulos.

Cap. IX.

Cum tu auctor libri Alchoran, solum deorum pluralitatē damnes, cur Christianos, qui CHRISTVM filiū Dei credunt, incredulos dicis? Nonne postq; Alchoran

Lectionis Alchorani fructus.

Christus prophetis omnibus præstantior, Alchorani quodque testimonio.

Euangelium.

Omnes homines ad glorificandum Deum creati.

Alchoran pluries negauit deum filium sumpsisse, se in XXXII. Cap. sic resoluit
 dicens: Deus nequaquam filium seu participem sumpsit alium deum, tunc enim
 quisque cum suis facturis ueniens, in alium insurgeret. Dicit alium deum: in quo
 declarat, Christianos non esse incredulos, si dicunt CHRISTVM dei filium non
 esse alium Deum. In quantum enim gloria dei non detrahit societas, participatio
 & filio: Alchoran secundum uos non intendit illa de Deo tollere, cui nihil per
 fectionis deesse potest. Sed in quantum illa dicunt alium deum, & illi uel illis glo
 riam illam soli creatori debitam tribuunt: tunc detrahunt à Deo creatore suam
 gloriam, & alteri diuidunt, nec manet deus creator, deus, quando non habet om
 nem gloriam, & maior in gloria esse posset. Ideo nulla ratione hoc dici potest. im
 plicat enim contradictionem, plures esse deos: quando sequitur nullum esse
 Deum, cum quisque careat summa gloria, quæ soli Deo conuenit. Alchoran huic
 sententiæ secundum uos consentit, & ait omnes prophetas in hoc concordare:
 nec in hoc Christiani & Iudæi contradicunt. Et Alchoran dicit, Mahumet mis
 sum ad Arabes idololatrias, ut eos ad cultum unius Dei creatoris ducat. Si igitur
 Mahumet est ad hunc finem tantum missus ad idololatrias suæ nationis, cur Chri
 stiani persecutionem patiuntur, qui nec sunt Arabes, nec plures deos colunt: Pa
 tet satis Alchoran, secundum etiam intellectum quem ipsi Arabes tribuunt, non
 negare quin Deus habeat filium seu filios, dummodo non sit alius Deus, aut alij
 dii. Christiani enim & Iudæi non sunt reprehensibiles in eo, quod in oratione ad
 Deum creatorem & originem omnium, nominent ipsum patrem: & quemad
 modum hoc tam in ueteri testamento quam euangelio legitur, liber Alchoran
 non intendit negare, nisi quod sibi absurdum uidetur, homines se dei filios ap
 pellare. Sic enim ait cap. XII. Vos Iudæi atque Christiani, si dei filij eiusque dilecti es
 stis, prout uos dicitis: cur uobis culpas atque peccata gerentibus, poenas & malum
 ingerit? Certe uos nihil aliud quam homines estis, à deo uenite mercedisque maxi
 mæ datore, ad quem omnium erit reditus, creati. Videtur ex hoc, ipsum arguere
 præsumptionem & modum dicendi, quasi filio dicat consubstantialitatem.
 Sed ubi non intenditur, non negat: et quia in testamento ueteri ac euangelio nul
 quam legitur, CHRISTVM, aut alium quemcumque sic filium dei appellari, quod
 sit alius deus à patre creatore: nec probationem Alchoran refellit quisquam
 Christianorum, scilicet deum non posse sumere filium, neque ab uxore, cum non
 habeat, neque si sumeret nobilissimam creaturam in filium. Non enim esse potest
 creatura eiusdem naturæ cum creatore, sicut necessario filius existit. Et si assu
 mere deus filium, utique cum in tempore fieret talis assumptio, filius creatura es
 set. Concludit igitur Alchoran, impossibile esse deum habere temporalem fi
 lium, quam conclusionem Christiani nequaquam impugnant. Negat autem Al
 choran, CHRISTVM filium dei, licet ipsum exaltet supra omnem prophetam.
 Interrogo autem te subditum libro Alchoran, cur negatur Messias filius dei,
 cum in euangelio per te approbato, sapius legatur CHRISTVS dei filius. Forte
 dicis ex Alchoran, CHRISTVM coram deo ad rationem positum, quod se deum
 nominauerit, hoc constanter negasse, ideo huius contrarium in euangelio repe
 riri, nequaquam admittit. Non tam admiramur, quando CHRISTVS coram
 deo de hoc inculpatus sit quod se Deum nominauerit, & quomodo præsens
 fuerit Mahumet, qui deum inuisibile (ut ipsemet fatetur) nunquam uidit, quam
 planè irridemus. Ignorabat ne deus ueritatem, & CHRISTO falsum imposuit:
 aut si ueritatem, tunc primò sciuit, postquam CHRISTVS se excusauit: nonne se
 cundum Alchoran CHRISTVS est in carne mortali uiuus, in quodā loco ameno
 aquis irriguo: & ait ipsum uenturum denuo in hunc mundum, demum moriturum, &
 surrecturum

Deo filios attri
 buere, quomodo
 absurdū dicat

Alchoran.

Christū esse fi
 lium Dei, negat

Alchoran.

surrecturum, & in iudicio futuro rationem operum suorum redditurum: quomodo hæc concordant, hæc esse facta, quæ in futuro iudicio secundum Alchoran fieri expectantur? Nonne dicit Alchoran, nullum uiuum hominem deum accedere, & cum eo colloqui posse? Ecce quod huic dicto Alchoran non est fides adhibenda. & ut hoc ex textu Alchoran uerum uideatur, aduerte sic in textu dicti ex Cap. 14. fictitio deo dicente: O IESU Maria fili, tu persuades hominibus, ut dei loco te matremque tuam deos habeant & uenerentur. Respondit IESUS: Nonne lit deus, ut quid præter uerum dicam, & si protuli, tu nosti, quia tu omnium secreta cordium noscens, mei cordis arcanum penetras, ego uero nequaquam tui. Tu scis itaque nil hominibus nisi mandata tua dixisse: scilicet, quod te deum meum & suum inuocent & adorent, quorum quamdiu tibi placuit, testis affui. Nunc autem tu, qui es testis omnium, postquam ab illis ad te me sublimasti, eorum cognitor existas, quibus si malum feceris, gens tua sunt; si condonaueris, tu es incomprehensibilis & sapiens. Dicit deus: Nunc instat dies, quo sua uindictis ueritas perficiet, eis etenim ueniam, quoniam me secuti sunt, quod ipsis præ cæteris lucrum est maximum, & paradysum aquarum fluxu dulcissimam, ubi perseverent, tribuam. Ego namque omnipotens deus, cælo & terræ & uniuersis quæ eorum capacitas continet, impero. Ecce textum, qui nihil facit contra diuinam CHRISTI filiationem. Sed quod CHRISTVS nunquam persuaserit se & matrem loco dei uenerari, nec id euangelium habet, nec Christiani credunt. Non enim uenit IESUS, nisi ut daret gloriam deo patri suo, & suam nequaquam quæsiuit.

QVOD CLARE OSTENDITVR, CHRISTVM esse Dei filium. Cap. X.

Diceret Arabs: Si CHRISTVS deus fuisset, utique cum Iudæi dicerent, quia tu homo cum sis facis teipsum deum, non excusasset se, allegando in lege deos dici, ad quos sermo dei factus fuit, sed clare respondisset. Dicimus eum clare respondisse, aiebat enim: Si illos dixit deos, ad quos sermo dei factus est, & non potest soli scriptura, quem pater sanctificauit et misit in mundum, uos dicitis, quia blasphemias, quia dixi, filius dei sum. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non uultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & credatis, quia in me est pater, & ego in patre. Ecce quam clare locutus est: scilicet, non esse blasphemiam, si se filium dei dixit, & ideo se tacite deum confessus sit. Nam si sermonum dei capaces dii dicuntur, non est dubium, quin is quæ pater ut pater ab æterno sanctificauit, & in tempore in mundum misit, non blasphemat, si se dei filium appellat. Pater enim, ut pater, non generat nec sanctificat nisi filium, qui autem sanctificatus est à patre ante mundum, & deinde in mundum missus, utique coæternus patri est. Quod autem hoc cognosci possit, quantum ad credulitatem sufficit, opera ostendunt, quæ nullus hominum ante ipsum fecit ita quod humanæ naturæ illa ascribi non possunt, aut creaturæ, sed creatori. Nisi igitur pater creator esset in CHRISTO, quomodo eius opera CHRISTVS fecisset? Essentia igitur patris, quæ operatur omnia in CHRISTO erat. Et si deus pater essentialiter est in CHRISTO, erit CHRISTVS eius filius, quia eiusdem essentia. Erit igitur CHRISTI, quia filius, in patre, cum extra essentiam patris filius esse non possit. Sicut si auctoritatem mittentis uideo mittentem, & æqualem auctoritatem in misso uideo missum: utique mittens est in misso, & missus in mittente ob æqualitatem. De quo infra latius.

Christus solius patris gloriam quæsiuit.

Sermonum Dei capaces, dii appellati.

Christus Dei filius.

Quod

QVOD CHRISTVS NON SE NOMINAT DEVM,

sed Dei filium. Cap. XI.

Adhuc attente considera fidem Christianam esse, patrem omnipotentem esse Deum creatorem, & CHRISTVM, illum Deum nominare suum patrem. At enim in euangelio ad Iudaeos: Est pater meus, qui glorificat me, quem uos dicitis, quia Deus uester est. Ille bene intelligit CHRISTVM non se Deum nominasse, quia se patrem suum nominasset. Ostendit autem se satis filium Dei, quando illum semper patrem nominauit, quem Iudaei Deum dixerunt. Vnde Dei filium se non Deum, se nominauit, & non deum; cum nominatio Dei, sit nominatio patris CHRISTI. Est igitur CHRISTVS filius Dei patris, & non Deus pater. & est uerus filius dei patris, ideo & consubstantialis patri: licet non alius Deus, quam pater. Vnde CHRISTVS non est Deus pater creans omnia, sed est Dei patris uerissimus filius, eiusdem naturae cum patre, per quem Deus pater creat omnia. CHRISTVS igitur non est nisi Dei filius unigenitus, & hinc eiusdem essentiae & naturae cum deo patre; cum hoc sit de natura filij patris, ut sit cum eo eiusdem essentiae & naturae, uti filius hominis est eiusdem essentiae et naturae cuius est pater eius, eiusdem scilicet humanae naturae: sed essentia humana non est idem cum homine, ut tamen essentia diuina est idem cum deo, ob simplicitatem maximam diuinitatis. Ideo filius hominis licet sit eiusdem naturae humanae cum patre, non tamen idem homo, sed alius. Filius autem dei est idem deus cum patre, & non alius. Haec clarissime sacrum euangelium reuelat, quod Alchoran approbat in genere, & ei in specie non contradicit, ut ex sequentibus ostenditur.

LAUDES CHRISTI EX ALCHORAN,

et ostensio diuinitatis eius.

Cap. XI.

Scribitur enim in Alchoran, Mariae uirginis filium IESVM CHRISTVM esse, sper haec uerba: O Maria, omnibus mulieribus et uiris splendidior, mundior, atque iocundior, tibi summi nuncij gaudium cum uerbo dei, cui nomen est IESVS CHRISTVS, qui est facies omnium gentium in hoc saeculo atque futuro, sapiens uir, optimus ab uniuersitatis creatore mittitur. Illa respondit: O Deus, cum uirum non tetigi, filium quomodo habebō? Inquiunt angeli: Deo nihil occurrat impossibile, omnia ut uult operanti, ipse filium tuum cum diuina uirtute uenientem, librum legiferum, omnisque magisterij peritiam, & testamentum & euangelium edocebit. Ille caecos & mutos curabit, morpheaticos et leprosos mundabit, mortuos creatore cooperante uiuificabit: quae cuncta a credentibus in deum miracula censentur, uetus testamentum confirmabit. sequens cum diuina uirtute uenisse patefaciens, inquit: Timentes Deum, me sequamini. Deus enim mei uestrique dominus est, quem adorantes, recto procedunt tramite. Iterum alibi sic: IESVS Mariae filius, Dei nuncius, spiritus, & uerbum Mariae coelitus missum existit. Ecce IESVS, ecce Messiam seu CHRISTVM, & uerbum Mariae coelitus missum, hoc est a deo coeli missum: quare eiusdem naturae, cuius deus mittens. Non enim dici potest, quod diuinum uerbum, cum sit dei uerbum, sit aliud quam deus simplicissimus. Deus enim, & suum uerbum, non sunt duo diuersa, sed idem Deus simplicissimus. Sic igitur pater, Deum mittentem, & suum uerbum missum, esse eiusdem naturae diuinae: sed cum mittens Deus non seipsum mittat, nec alium deum mittat, non erit mittens missus, nec alius deus, deus mittens, & alius missus.

Verbum Dei idem
de quod deus.

F A

FACILIS OSTENSIO, CHRISTVM, QVI EST

uerbum Dei patris, esse eius filium, Cap. XIII.

ADHVC sic. Certum est ex Alchoran, uerbo Dei omnia esse creata, uerbum
 A igitur Dei, increatum est, quoniam per ipsum omnia creata sunt. Est igitur
 tur uerbum, aeternum, increatum. Non est igitur uerbum sensibile, sed plus
 quam intellectuale. Intellectuale uero uerbum, per quod intellectus omnia ope-
 ratur, intellectualis est conceptus, nam nisi intellectus intueatur in conceptum
 suum, quem intellectualiter generat, non facit quicquam intellectualiter. Sicut
 aedificator domus in uerbum seu conceptum intuetur, per quem aedificat. Di-
 citur autem uerbum, nam sicut uerbum extrinsecum sensibile, generatur a uer-
 bo intrinseco intellectuali: sic conceptus generatur ab intellectu, & dicitur eius
 uerbum. Intellectualis igitur natura, omnia per uerbum suum format, & per
 uerbum reformat. Aedificator enim per uerbum format domum: & si ruit, per
 idem uerbum reformat. Deus sic per uerbum format, & reformat. Hoc uerbum
 uocatur etiam sapientia, omnia enim deus per sapientiam facit. Et dicit Alcho-
 ran: CHRISTVS cum diuinis uirtutibus adueniens inquit, En assum cum sa-
 pientia uestras diffensiones discussurus, meq; sequendo, timete deum. Nominat
 igitur Alchoran, id quod prius uerbum aiebat, nunc diuinam uirtutem & sa-
 pientiam. Sic uerbum ratio dicitur. Omnia enim cum ratione facta sunt. Nihil
 enim est, cuius legitima ratio non praecessit. Sic uerbum sermo dicitur, ars, seu
 magisterium, per quod Deus omnia facit. Euangelium uero illud nominat uer-
 bum, sine quo factum est nihil, & idem uerbum nominat Dei unigenitum, per
 quem fecit & secula. Sed cur potius Alchoran nominat uerbum, quam filium
 illum per quem omnia facta sunt? Fortassis ex eo, quia cum uellet omnem mo-
 dum pluralitatis deorum eliminare a rudibus idololatriis, noluit occasionem da-
 re errandi illis qui capere non poterant filiationem intellectualem, aliter quam
 in sensibili mundo uidetur. Intellectuali uero fecunditati propinquius uerbum
 quam filius accedit. Neq; apta locutio est, Deum habere filium, nam cum Deus
 sit pater omnipotens, omnium creator, qui omne id est quod habet, cum nihil
 sibi deesse possit: non est apta locutio, ipsum habere filium, quia idem uidetur, ac
 si diceretur, Deum patrem esse filium: cum habere in ipso sit esse. Propter hoc ta-
 men non intendebat euangelio contradicere, nec testimonio Ioannis Zachariae,
 quem approbat, & ait esse confirmatorem uerbi, qui in euangelio confirmat
 CHRISTVM esse filium Dei unigenitum. Vnde cum illum quem Christiani
 nominant CHRISTVM, nominet Dei uerbum, & Mariae filium: tantum in hoc
 a Christianis uidetur discrepare.

OBJECTIO EX ALCHORAN,

et eius solutio. Cap. XIII.

Diceret aliquis: Nonne sic legitur in Alchoran? Pars plurima mentiendi di-
 40 xit, Deum habere filium: quomodo haec non contradicunt euangelio? Di-
 co Alchoran se declarare. Addit enim: Coepit ne deus filias plus diligere? quid
 iudicatis immemores? An uestri dicti rationem firmam habetis: librum quidem
 uestrum, si ueraces estis, in medium afferte. Ecce Deum non habere filium hu-
 mano modo, euangelio non contradicit: cum Deus sit spiritus, qui carnem et os-
 fa non habet. Sed quod CHRISTVS sit unigenitus Dei filius, librum euangelio-
 rum in medium proferre poterimus, & ueraces reperiemur. Adhuc diceres:
 Nonne azora antepenultima sic habet? Constanter dic illis, Deum unum esse,
 necessarium omnibus & incorporeum, qui nec genuit, nec est generatus, nec ha-
 bet quenquam similem. Respondemus, illam azoram intelligi debere taliter:
 D quod

Verbum Dei
increatum, per
ipsum uero re-
ata omnia.Verbum idem
quod Sapientia.

Ratio.

Unigenitus dei

Ioannes Zacha-
riae F.Deum non ha-
bere filium hu-
mano modo.

quod per ipsam intendit dare Deo gloriam, & non detrudere à CHRISTO lau-
dem. Vnde cum incorporeus Deus & deitas sint idem, si Deus de quo loquitur
azora deitas intelligitur, non contradicit euangelio. Deitas enim cum sit essen-
tia diuina, nec est generans nec genita, nec habet aliam deitatem sibi aequalem:
sed pater generat filium eiusdem essentiae. Vnde considerare te oportet, quod li-
cet idem sit Deus & deitas, cum Deus simplicissimus sit penitus incorporeus &
incompositus, tamen quando respicis in deitatem, nullam uides generationem;
Deus pater, nō cum respicis in Deum, uides ipsam. Nam Deum patrem nominari, in ueteri testa-
autem deitas. mento, psalterio, & euangelio clare legitur: deitatem autem, non legitur, pa-
trem uocari. Si igitur Deo conuenit quod pater nominetur, & in hoc non impo-
nitur ei ullum mendacium: tunc cum uerum sit ipsum Deum esse patrem, nō in-
conuenit Deo quod Deus filius nominetur, cum pater non intelligatur pater
sine filio. Etiam azora illa, licet ad exclusionem plurium deorum posita sit, cum
ad hoc totus liber principaliter tendere uidetur, per eius sequaces, & ad humili-
tatem per eos irreprehensibilis iudicatur: tamen etiam secundum ueritatem euan-
gelicam azora tolerari potest, Deum uidelicet nec genuisse, nec generatum esse.
Deum nec genu generatio enim in diuinis cum sit in aeternitate, nunquam transiit in praeiū-
isse, nec esse ge- ut deus dicatur genitus, uel generatus: sed Deus pater aeternus, generat Deum fi-
neratum. lium aeternum, eadem deitate Deum, eadem aeternitate aeternum.

Q U O D I E S V S Q U I A M E S S I A S,

est Dei uerus filius. Cap. XV.

Adhuc dico, eo quod Alchoran dicit IESUM Mariæ filium Mesiām seu
CHRISTVM, omnia quæ prophetae fatentur de Christo, ipse fatetur. Dicit
„ autem Micheas propheta: Et tu Bethleem effrata, paruula es in milibus Iuda, ex
„ te mihi egredietur, qui sit dominator in Israël. & egressus eius ab initio, à diebus
aeternitatis. Hic propheta de generatione Mesiāe loquitur: & duplicem ponit
Mesiā duplex generationem, unam temporalem in Bethleem, aliam aeternam. Ab initio mun-
generatio. di prophetatum est, deum, Mesiām saluatorem in mundum missurum. Certum
est, Mesiām ante mundi constitutionem esse, ut CHRISTVS de se loquens in
„ euangelio attestatur ad patrem, dicens: Clarifica me pater claritate, quam habui
„ ante mundi constitutionem. Ecce dicit, Clarifica me pater. Vnde si Deus Mesiā
missurus erat, illum qui ante mundi constitutionem clarificatus fuit: utique ille
Mesiās, qui ut omnium supremus & maximus saluator expectabatur, Deifi-
lius, fuit alius à patre ipsum missuro. Deus igitur erat, eiusdem scilicet natu-
ræ cum patre ante omnem creaturam. si enim tunc fuit, quando non nisi na-
tura diuina fuit utique illius naturæ fuit, & ideo Deus fuit. Hinc Esaias pro-
„ pheta dicebat: Deus ipse ueniet, & saluabit nos, tunc aperientur oculi caecorum,
„ & aures surdorum patebunt. Et sequitur ibi de semita & uia recta, quæ sancta
Mesiā aduētus uocabitur: euangelium sic appellans, uti Alchoran. Ita Baruch propheta uidit
ipsum Mesiām deum, & Dei sapientiam, uenturum, & cum hominibus conuer-
saturum. Sic ceteri. Nec difficile hoc uerum uideri. nam Mesiām uenturum in
hunc mundum, ante eius natiuitatem ex uirgine Maria, prophetae uiderunt, &
Iudaei crediderunt: sicut & hodie uenturum credunt. Non potest dici, quod dum
Mesiām uiderunt, & illum uenturum prænunciauerunt, creaturam aliquam ui-
derint, sed diuinam uirtutem & potentiam mente conspexerint, quam in homi-
nem uenturam, & in mundo se manifestaturam expectarunt. Et sicut credide-
runt & expectarunt, ita factum est. & non est alius Mesiās de Maria natus, &
alius quem uidentes seu prophetae uiderunt: sed iam ipse quem mente in aeterni-
tate contemplati sunt, in tempore apparuit. Neque opus est ad praesens, ut mul-

de Mefſia dicamus: cum IESVS fit ille CHRISTVS, de quo omnes ſcripturæ locutæ ſunt, & atteſtantur ipſum eſſe, quemadmodum euangelium de CHRISTO loquitur, nec Alchoran minus de CHRISTO intendit affirmare, q̃ euangelium eſſe Mefſiam. Ieſum Chriſtum eſſe Mefſiam.

Vnde cum ait, ipſum ſummū dei nunciū ueniſſe cū uirtute dei, ac quod ſe cum illa uirtute ſeu poteſtate ueniſſe patefecerit, maxima de CHRISTO affirmat. Quo modo legatus eſt capax poteſtatis Dei ipſum mittentis, ſi non eſt ſic ſummus, quo maior eſſe nequeat: quo modo eſt pura creatura, quo purior & nobilior per Deum creati non poſſit: quomodo poterit creare, quæ non eſt ſim-
pliciter maxima, ita quod maior per Deum fieri nequeat, & ei communicari plenitudo diuinæ poteſtatis?

QVOD CHRISTVS, QVIA VERBUM ET LE-
gatus ſummi Dei, eſt Dei filius. Cap. XVI.

VERBū igitur, quod in uirgine Maria humanā recepit naturā, nō fuit uerbū niſi omnipotens omnipotentis dei patris, cuius incapax eſt omnis creatura. Recte igitur ait Alchoran, Illi ſapientiā & omne magiſteriū aſcribens. et in hoc optime ait, quod affirmat CHRISTVM patefeciffe mundo, ſe cum diuina poteſtate ueniſſe, ut ſcilicet ipſe legatus Dei cum omnia dedit in manu poteſtatis eius, o-
mne id poſſet quod homines à Deo petere poſſunt: miracula enim quæ CHRISTVS operatus eſt, patefecerunt in ipſo eſſe eandem poteſtatem quæ eſt in Deo patre, qui eum miſit. Et ut hanc patefactam Alchoran rudibus melius declara-
ret, enumerat in ſumma curationes incurabilium morborum per homines, & reſuſcitationem mortuorum; etiam addens, quomodo factis de luto auibus inſu-
flando eis uitam tribuit, quali diceret, nihil deſuiſſe ei quæ deo aſcribimus. Sic in doctrinis ſuis Machumet aſſerit, CHRISTVM ex terra in nomine patris ſui, Ia-
phet filium Noë excitafſe, ut referret geſta patris ſui Noë in archa. Per quæ uer-
ba etiam patet, ipſum CHRISTVM filium Dei, quem patrem eius aſſeruit: & ad quem finem hæc facta ſit patefactio, Alchoran concludere uidetur, ſcilicet ut fi-
dem haberent. Nam cum nullus nunciū, qui eſt purus homo, ſit talis quod ne-
ceſſe ſit ipſi credi, cum omni rationali creaturæ, quantumcunq; ueraci, deus uera-
ciorem creare poſſit: manet hæſitatio, an illi quis talem fidem dare debeat, quod ipſum ſequatur. Non eſt autem apud quemcunq; dubium, deum eſſe ueracem, & eius filium cum ſit eiufdem naturæ, nequaquam minus ueracem quàm deum creatorem. Patefecit igitur IESVS, ſe CHRISTVM & legatum cum omni uirtute & poteſtate dei ad ſalutem hominum, ad quos miſſus fuit: quia IESVS. Ideo adiecit, ut ait Alchoran: Timentes deum, me ſequamini, Deus enim meus ueſterq; dominus eſt. Filio enim regis unigenito & hærede uniuerſorum ad regnum miſſo, & patefacto quod ipſe ſit filius & legatus patris ſui, ſciunt cuncti ipſum eſſe ſummum legatum, quo pater nullum potuit maiorem mittere: quodq; ipſe cum ſit unigenitus, dilectiſſimus regis patris ſui filius, cū omni uirtute et po-
teſtate uenit, & ei ſit penitus credendū & obediendū. Ille filius cōuenienter utiq; diceret: Timentes regē patrē meū, me eidē obediendo ſequamini. rex enim ipſe meus ueſterq; dñs eſt. Vnde illi qui Machumet illa uerba in Alchoran ſæpe repe-
tiſſe aiunt, ſcilicet CHRISTVM dixiſſe Deum ſuum & aliorum dominum, ad o-
ſtendendum CHRISTVM non ſe conſeſſum deum fuiſſe, cum dicat deum ſuum dominum, Alchoran male interpretantur. Approbare enim IESVM eſſe CHRISTVM, & euangelium eſſe uerum, & negare CHRISTVM eſſe filium Dei, im-
plicat contradictionem. Sed optime conuenit CHRISTO filio dei, nominare pa-
trem ſuum, ſuum dominum: quando fatebatur, ſe filium & legatum ad ipſius
D 2 hono-

Chriſtus Dei
legatus.

Ex libro de In-
fantia Chriſti.

Chriſtus Deum
patrem cur do-
minum ſuum
uocet.

honorem & gloriam augendam aduenisse, & nequaquam suam querere, ut Euangelium attestatur.

Q V O D T E S T I M O N I A A L C H O R A N

continent, CHRISTVM Dei filium esse.

Cap. XVII.

*Christo datū à
spiritu diuino te
stimoniū, quod
sit filius dei.*

Diceret aliquis: Quid sibi uult Alchoran, ubi fatetur, quod CHRISTO Mariae filio spiritus diuinus auxilium atq; testimonium extitit? Spiritum diuinum testimonium dedisse CHRISTO, Ioannes Zachariae attestatur: ut in euangelio scribitur. Aitenim: Quia uidi spiritum descendentem quasi columbam de caelo, & manentem super IESVM; & ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizare in aqua, ipse mihi dixit: super quem uideris spiritum descendentem & manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto, & ego uidi, & testimonium perhibui, quia hic est filius dei. Spiritus igitur diuinus in columbae specie super CHRISTVM in Iordane descendens, dedit testimonium, quod & Ioannes perhibuit, CHRISTVM esse filium dei. Dedit etiam in omnibus apostolis ille spiritus, & alijs sanctis testimonium, usq; ad mortem inclusive, quoniam IESVS est CHRISTVS filius dei. Quale autem auxilium dederit CHRISTO in uirgine Maria concepto de spiritu sancto, & in omnibus qui spiritum sanctum receperunt pro arra promissionum CHRISTI, & quomodo ille suggessit fidelibus ut intelligerent ueritatem eorum, quae CHRISTVS locutus fuit, quoniam est spiritus ueritatis, sciunt, qui euangelium attente, atq; sanctorum scripta studuerunt. Hoc meo arbitratu notandum, quomodo Alchoran extollit Ioannem Zachariae, tanquam illum cui omnino credendum: quem dicit uirum bonum, uirginem perseverantem, magnumq; prophetam, uerbum dei confirmantem, & similiter testimonium sancti spiritus allegat. Haec omnia misericors deus inseri uoluit, ut sic sapientes remittat ad ueritatis testimonia, ne CHRISTO detrahat, si rudi populo hoc palam non publicat, ob causam supra positam, CHRISTVM filium Dei. Nam etsi dixerit Deum inuisibilem, incorporealem & quem nemo unquam aperta facie uidit, ita quod quisq; bene intelligere poterit inuisibilem CHRISTVM sensibilibus oculis non fuisse, secundum conditionem illam inuisibilem & corporalem, deum: tamen quia timuit, spirituales diuinam uerbi Dei naturam incredulos attingere non posse, ideo illis idiotis & ignaris, quibus loqui oportebat ut talibus sensibilibus, de intellectualibus nihil sentientibus, cautiùs considerabat negatiue praedicandum, CHRISTVM Mariae filium non esse filium Dei, cum filius Mariae homo corporalis & uisibilis esset, quae naturae diuinae non conueniunt. Eum tamen habere uirtutem & potestatem diuinam, quae sola fide uideri potuit, attestantibus operibus illis miraculosis, quae nemo hominum ante eum fecit; negare non potuit.

*Ioannis Bapti-
stae laus ex Al-
chorani testimo-
nio.*

Q V O M O D O A L C H O R A N I N T E L L I G I

debet, CHRISTVM esse spiritum & animam Dei.

Cap. XVIII.

*Christus quo-
modo spiritus
& anima Dei.*

Diceret, Cur fatetur Alchoran CHRISTVM spiritum Dei: & alibi, quod Deus ipsi animam suam proprie contulit. Dicimus, Alchoran animam & spiritum saepe pro eodem capere: & nos intelligimus per illa, uitam illam intellectualem, quae sapientia est. Contulit enim ei Deus piam & misericordem animam suam, hoc est uitam, non appropriatè, sed proprie, ita ipse CHRISTVS ait in euangelio: Sicut pater habet uitam in semetipso, ita dedit filio uitam habere in semetipso. Ecce quomodo Deus pater animam seu uitam suam proprie de-

dit CHRISTO: ut pater animalis, suam uitam animalem propriè dat filio suo, ut in semetipso uiuat, sicut pater uiuit, à quo uitam recipit. Vna est igitur uitalis natura Dei patris, & eius filij CHRISTI: quod Alchoran per unam utriusque animam expresit. Et quia in patre est uita omnipotens, ita ut quem uoluerit uiuificet: ita & dedit filio, ut ita quem uoluerit uiuificet, & ideò illa uita spiritus Dei dicitur, propter uitalem motum. Omnis enim motus à causa occulta, spiritus dicitur, etiam uentus. In uita enim, nisi uitalis & delectabilissimus motus esset, non esset uita uiua. Quare sicut somnolentia est figura mortis, ita uigilantia ob spiritualem motum figura uitæ. Recte igitur id Alchoran dicere potuit, quod CHRISTVS dese in euangelio loquitur: Ego sum uita & resurrectio, scilicet à morte. " Er alibi: Verba quæ locutus sum, spiritus & uita sunt. Spiritus enim CHRISTI, " est spiritus bonus, qui ad bonam uitam & immortalem, quæ Deus est, mouet. Sed spiritus diaboli, est spiritus malus, qui mouet ad mortem perpetuam.

spiritus.

QVOMODO INTELLIGI DEBET ALCHORAN
CHRISTVM esse uirum bonum, & optimum, & faciem omnium

Gentium. Cap. XIX.

Vareret aliquis, quid hoc significat quod Alchoran ait, CHRISTVM uirum bonum & optimum, & faciem omnium gentium in hoc futuroq; seculor. Dicimus, Alchoran uirginem Mariam super omnes uiros & mulieres exaltare, & bene: quia mater est CHRISTI filij dei. Certum est autem, CHRISTVM supra Mariam eius matrem exaltatum. Erit igitur uir bonus, & optimus, quoniam melior esse nequit. Omnis uir quantumcunque bonus, quid diu non est adeò bonus quod melior esse nequit, non est simpliciter optimus in posse & esse. & cum solus deus sit simpliciter bonus, imò optimus, ac bonitas ipsa, certum erit, uirum qui sic est bonus, participando bonitatem quod etiam est optimus, inter illum et deum non posse mediare quenquam. Sed sic erit ille uir bonus, quod etiam ipsa bonitas. Vnde CHRISTVS est bonus, bonitate creata: quæ non est ipsa bonitas secundum eam naturam, qua uir seu homo. & cum hoc bonus bonitate in creata, quæ est ipsa bonitas, cum sit adeò bonus, quod optimus, qui melior esse nequit. Patet, quomodo idem CHRISTVS, ut est filius Mariæ, matris suæ humanæ habens naturam, est bonus bonitate creata: & ut est filius Dei, patris sui diuinæ habens naturam, est optimus, hoc est bonus bonitate increata. Quæ ideò optima, quia nec melior, nec aliter esse potest, cum sit actu omne id quod esse potest. Quod autem IESVM faciem ait omnium gentium, tam huius quam futuri seculi, maxime CHRISTVM extollit. Nam per hoc exprimit, illum esse de quo propheta Dauid dicebat: Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in aeternum. Vbi est resplendentia pulchritudinis uitæ, nisi in facie? Quid pulchrius facie omnium uirtutum? Quid aliud CHRISTVS secundum prophetam Dauid, nisi dominus uirtutum, & rex omnis gloriæ, claritatis, & formositatis? Quare ipse est filius Dei, in quo habet pater summam complacentiam: & est CHRISTVS, unctus præ confortibus suis. Vnde dicit Machumet in doctrinis: Perfectos in statura Adæ, & forma IESV CHRISTI, resurgere in die iudicii. Nam hæc forma, quæ est facies omnium gentium, est perfectio perfectorum. CHRISTVS igitur est, per quem perfecti iudicantur. & eius forma est illa, quæ solum immortalis uitæ apta est. Qui igitur similes ei erunt, intrant in gaudium domini. Ob hoc Alchoran alibi pluries repetit, quorundam facies in die iudicii albescere, & claras fieri, scilicet perfectorum &

Christus supra
matrem suam
exaltatus.

Christus quomodo bonus,
& optimus.

Quomodo Iesus
omnium gentium facies.

D ; beato/

*Facies aliorum
uiescere in die
aucij, aliorum
bigrescere,
quid.* beatorum: quorundam nigrescere, scilicet incredulorum & malorum. Et ut per breuiter dicam; CHRISTVS est omne id, quod in omnibus gentibus presentis & futuri seculi uere & iuste laudatur. Hinc ipse est omnium facies decora, in quo omnes gentes quiescunt & benedicuntur.

DIGRESSIO AD MANVDVCTIONEM

diuinorum. Cap. XX.

*Rubella.**Vitrarij mi-
randa ars.**Operationum
intellectualium
ratio.**Deus spiritus,
quomodo intel-
ligatur.*

Quomodo Alchoran CHRISTVM dicit rubella, cuius interpretatione alij dicunt esse statum dei, alij spiritum dei, alij uerbum dei, alij animam dei: licet hae interpretationes non uariant ueritatem. Qualitercunque enim interpretetur, siue sit flatus, siue spiritus, siue anima, siue uerbum Dei, necessario deus est, ut satis patet in praemissis. Nobis tamen uidetur, quod haec interpretatio, quod sit uerbum Dei, scilicet intellectuale, quod conceptum appellamus, quia cum sacratissimo euangelio concordat, sit merito acceptanda. Et ut simpliciores exemplo sensibili ducantur, per quod patrem, uerbum, & spiritum aliquammodo a remotis uideant, pro intellectu praecedentium & sequentium est considerandum, quomodo magister qui uitra facit operatur. Vitrificatura enim est opus intelligentiae. Carentes intellectu, eam artem non capiunt. Applicat autem cannam ferream, & ei adhaerere facit aptam materiam, & insufflat in ipsam, & efficit uas uitreum prout uoluerit. In eo statu est considerandum, quomodo intra materiam operatur, & format eam. Opus enim illud, similitudinem habet operis naturae. Ars enim ab extrinseco operatur. Natura enim intrinsece, ut quisque scit & uidet. In eo igitur statu, considero duo, unum est extrinsecum eius, & est sensibile: ut est uentus, seu aer, qui expiratur per artificem, in intrinseco illius considero intellectum, quia artifex ad finem faciendi uas uitreum, operatur. Intelligit enim id quod facit. Hic intellectus non intelligeret nec se, nec id quod operatur, nisi de se generaret conceptum uasis quod efficit, & hunc conceptum intellectualem, uerbum dicimus. Loquitur enim intellectus suam intentionem, & conceptum quem intra se uidet, & sensui uisibilem facit, hoc uerbum generatur ab intellectu, se in ipso explicante: sicut sermo generatur a conceptu se explicante. & quia sermo sine statu non explicatur, potest sermo status appellari humani conceptus, & conceptus pariformiter dici potest status intellectus. Ab intellectu igitur, & eius uerbo, procedit intellectualis motus, qui complet operationem. Vtque ista sic esse intellectualiter, quisque conspiciere potest. In efflatione igitur uitrificatoris, uideo intellectualem scilicet intellectum eius uerbum, & utriusque spiritum seu motum, quae si ibi non essent, nunquam ipsa efflatio formam uasis introduceret. Neque tamen intellectus, uerbum eius, & utriusque spiritus, propterea recedunt a uitrificatore, quia in efflatione uidentur. Conformiter fiunt omnes operationes intellectuales, licet non corporali efflatione, sed intellectu, uerbo eius & motu seu spiritu utriusque: in sensibilibus per sensibilia in sensibili materia, mediante medio & organo siue instrumento sensibili. A creatore uero omnia mediante uerbo, diuino motu seu spiritu in esse procedunt. Sicut enim ipse est absolutus ab omni contractione, ita absolute sine medio extrinseco creat intellectualem naturam, & cuncta ut uult. Sed est considerandum, quomodo deus instruxit Eliam tertio Regum decimonono, quod ipse non esset in forti spiritu seu uento subuertente montes, nec in commotione eum sequente, nec in igne commotionem subleuante, sed in sibilo aurae tenuis, ignem subsequente. Dominum igitur in subtili sibilo tenuis aeris esse, ipsum spiritum esse omni spiritu quantumcunque tenuissimo subtiliorem ostendit. Non est autem Deus spiritus in sibilo tenui, aliter

aliter quam spiritualiter sine loci occupatione, sicut intellectus in sermone. Neque spiritus ille, qui Deus, est alicuius alterius spiritus aut accidens, sicut accidit substantiæ: sed est spiritus seu motus substantialis, omnem substantiam & cuncta creans. In quo est omnium scientia, siue ars; & intellectus, scientiæ & artis pater: prout infra de hoc suo loco latius dicitur. Substantiam igitur spiritum esse, & Deo similiorem, qui spiritus est, patet. Et quidem philosophus attendens, quomodo granum post evaporationem spiritus, in qua, natura perdit fecunditatem, seminatum fructum nequit producere: dicebat, substantiam spiritum esse. Hæc sic dicta sint, ut rudiores Alchoran subditi, eleuent mentem ad spiritualia, considerando spiritum imitari Deum per omnem substantiam. Quodque substantialia, quæ solo intellectu conspici possunt, utique accidentalibus sensibilibus sint longe præferenda. Cum accidentis non sit esse, sed adesse. Ac quod in scholis diuinis studere debemus, nequaquam comparantes generationem in diuinis & intellectualibus generationi sensibili: nec gaudia uitæ diuinæ, ad quam aspiramus, gaudijs uitæ mundanæ: cum impropotionaliter intellectualia excedant sensibilia. Vt sic de Alchoran recedant ad euangelium Christi, tutum, intellectuale, & diuinum.

LIBRI PRIMI DE CRIBRATIONE
ALCHORAN FINIS.

CRIBRATIONIS AL

CHORAN, D. NICOLAI DE CVSA
Cardinalis, Liber Secundus.

DE THEOLOGIA MYSTICA, SE-
cundum quam Deus est ineffabilis.
CAP. I.

Vnc accedamus ad elucidationem trinitatis, quam in diuinitate colimus, & ostendamus Alchoran, pia interpretatione non contradicere trinitati, modo quo nos de ipsa loquimur, qui euangelio inheremus. Dicit fortassis aliquis Arabs, Quauis negari nequeant hæc quæ de laude euangelij dicta sunt, per nos, qui Alchoran uti Dei uerbum colimus: tamen cum sana fides sit unius, solius & singularis Dei omnium creatoris, sine omni particeps, sine socijs, sine pluralitate, sine filio seu filijs et æqualitate quacunque, & Christiani dicant pluralitatem Dei patris creatoris, & Dei filij eius, & Dei spiritus sancti utriusque, non contradicere euangelio: ideo Alchoran Musselmanni præferunt euangelio. Et Califa in Baldach, ubi studium eius sectæ est, Califa. inhihent euangelium & philosophiam publice legi. Experti enim sunt, ante prohibitionem, eos qui euangelio operam dederunt, Christianos factos, & quendam Califam Christianum crucem in secreto pectoris continue portasse, ac philosophos Alchoran deridere. Ideo u. Cap. Alchoran, dicitur: CHRISTVS IESVS Mariæ filius, Dei que nuncius, suusque spiritus, & uerbum Mariæ cælestis missum existit. In Deum itaque illique suo legato credentes, ne dicatis Deos tres esse, cum non sit nisi unus Deus, qui filio caret: eique omnipotenti, uniuersa cæli

Trinitati an
contradicit Al
choran.

Musselmanni.
Califa.

D 4 sa cæli